

РЕШЕНИЕ

№ 2320

гр. София, 05.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 6 състав,
в публично заседание на 31.10.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Боряна Бороджиева

при участието на секретаря Елеонора М Стоянова и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **8307** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Образувано е по иск, предявен от И. Й. П., срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) с правно основание чл. 284 от ЗИНЗС за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 3000 лв, за които ищецът твърди, че са възникнали в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на служители на ГДИН.

В исковата молба се посочва, че на 30.05.2021г. ищецът И. П. бил настанен в приемното отделение на 8-ма група в килия 2А Затвора [населено място]. Твърди, че за прекарания от него период в килията от 30.05.2021г. до 29.06.2021г. в помещението били настанявани между 28 и 34 души, с което не е съобразено законовото изискване на чл.43, ал.4 от ЗИНЗС за минимална жилищна площ в килията. Освен нервите, които преживял във връзка със струпването на много хора в килията, заварил там голяма мизерия, показваща бездействието на затворническата администрация за поддържане на хигиената в спалните помещения, съгласно чл.21, ал.2 от ППЗИНЗС. Във връзка с тези обстоятелствата ищецът писал жалби до ГДИН, както и писмо до Б. Медия Г.. По отношение на писмото ищецът твърди, че то не е препращано от затворническата администрация до медията, а дори напротив – последното е отваряно и неправомерно е узнато неговото съдържание, с което е нарушено конституционно гарантираното право на свобода и тайна на кореспонденцията по чл. 34, ал. 1 от КРБ,

както и чл. 86, ал. 3 ЗИНЗС, която защитава това право на лишените от свобода. В тази връзка се твърди и за извършено престъпление от лицата от затворническата администрация, тъй като е осъществен съставът по чл. 171, ал. 1 НК.

В съдебно заседание ищецът не се явява и не изпраща представител.

Ответникът ГДИН в писмен отговор оспорва исковата молба, чрез процесуален представител юрисконсулт М. по основание и размер. Твърди, че не е осъществен фактическият състав, който да ангажира отговорността на ответника, тъй като не е доказано кумулативното наличие на елементите по него. Относно твърденията за пренаселеност в спалното помещение се изтъква, че последното е неоснователно, като в подкрепа на това се представя докладна записка на ИСДВР А. Ч.. Съответната записка сочи, че спално помещение 2А, в което е бил настанен ищецът, е с площ от 86 кв. м. и капацитет от 21 лица, което е в съответствие със законовите изисквания за минимална жилищна площ в помещенията. Представено е и психологическо заключение от 28.06.2021г. за лишения от свобода И. П., което да покаже, че последният не е имал негативни емоции от престоя си в затвора. Твърденията в исковата молба за лошите хигиенни условия в помещението и бездействията на администрацията в тази насока също се оспорват като неоснователни. По отношение на оплакванията за нарушаване на правото на свобода и тайна на кореспонденцията, ответникът представя заверено копие от регистъра на затвора по чл. 77, ал. 1 ППЗИНЗС, който сочи, че писмо до Б. Медия Г. за сочения от ищеца период не е регистрирано. Изтъква и че контролът, който служителите в затвора осъществяват върху кореспонденцията на лишените от свобода е нормативно установен и се осъществява при стриктното спазване на изискванията на закона. В писмения отговор също така се иска от съда, в случай на отхвърляне на исковата молба, в полза на ответника да бъдат присъдени разноски по делото за юрисконсултско възнаграждение. В съдебно заседание чрез юрисконсулт М. иска отхвърляне на исковата молба и разноски.

Участващият по делото прокурор от СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на предявения иск. Счита, че по делото не са представени доказателства за неправомерно действие или бездействие от страна на държавния орган и че липсва причинно-следствена връзка с настъпилите вреди.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, във връзка с доводите и твърденията на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

Ищецът И. П. е бил настанен в приемното отделение на 8-ма група в спално помещение 2А, Затвора [населено място]. Съгласно докладна записка от 14.12.2021г. на ИСДВР А. Ч., лишеният от свобода е престоял в помещението от 30.05.2021г. до 29.06.2021г., а след това от 29.06.2021г. до освобождаването му на 12.11.2021г. е разпределен и настанен в 30 К.. В докладната записка е посочено, че площта на килията е 86 кв. м. и с капацитет 21 лишени от свобода.

Спорно по делото се явява обстоятелството какъв е броят на лишените от свобода, които са били настанявани в нея за процесния период. Ищецът твърди, че помещението е било пренаселено и с недостатъчна жилищна площ, тъй като в него били настанявани между 28 и 34 души едновременно. Ответникът, представяйки горепосочената докладна записка сочи, че капацитетът на спалното помещение е за 21 души и той не е превишаван. Представените от ГДИН доказателства обаче се явяват недостатъчни да оборят твърденията в исковата молба. Още повече, че при разпит на

свидетеля Д. Й. се установява, че в помещението били разположени 28 легла и в действителност капацитетът му за процесния период бил 28 души.

По отношение на обстоятелствата свързани с хигиената в килията, от представената докладна записка се установява, че на лишените от свобода са предоставяни необходимите материали и препарати, с които да почистват и да поддържат добри хигиенни условия в спалното помещение. Всеки месец на групите се давали сапуни, прах, белина и други препарати за почистване, имало възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати. Представените пред съда свидетелски показания потвърждават това и доказват, че затворниците са разполагали с необходимите им за такава поддръжка материали.

Що се касае до изпратеното от ищеца писмо до Б. Медия Г., по делото не се доказва безспорно както наличието му, така и твърдяните от ищеца действия от страна на затворническата администрация. Ищецът описва писмата като приложение към исковата молба, но не са приложени. За опровергаване на твърденията на ищеца ответникът представя заверено копие от регистъра на затвора по чл. 77, ал. 1 ППЗИНЗС, съгласно който няма данни подобно писмо за сочения от ищеца период да е регистрирано там.

Представеното експресно психологическо заключение за ищеца от 28.06.2021г. от инспектор-психолог дава сведение за направено изследване на демографски данни за ищеца, за ниво на стрес, суициден риск, психопатологични проблеми, речник, психически качества и ресурси, прогноза и препоръки, посочено е основание „по чл.196 от НК“.

Съгласно писмо на началник отдел СДВРП ищецът е сигнализирал, че на дата 22.06.2021г. има пренаселеност в спалните помещения, където е настанен, като проверката установила, че жалбата е неоснователна.

Съгласно справка на началника на Затвора С., лишеният от свобода П., не е полагал труд за периода на пребиваване от 01.06.2021г. до 12.11.2021г.

Разпитаният свидетел Д. Д. Й. описва условията в спалните помещения в приемно отделение на 8 група, където е пребивавал в относимия по делото период – от 13.05.2021г. По отношение на квадратурата на помещението 2А свидетелят посочва, че е около 60-70 кв. м. Твърди и че капацитетът му е за 28 души и не е превишаван, тъй като в помещението има 28 легла. Помещението било с прозорци, санитарен възел, два душа, две маси. Хигиена се поддържала от настанените в спалното помещение. Осигурявали материали като белина, препарат, парцал, метла. Кореспонденцията се предавала в отворен плик и се запечатвала в присъствието на ИСДВР.

При така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано за това лице. Ищецът по него твърди, че е претърпял неимуществени вреди за периода от 30.05.2021г. до 29.06.2021г., който е прекарал в спално помещение 2 А, на територията на 8 група, към затвора в [населено място], които вреди се сочат в пряка причинно-следствена връзка с незаконосъобразно извършени действия или бездействия от страна на ответника ГДИН. Последният се явява надлежен ответник на основание чл. 205 АПК, вр. чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС, тъй като е юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите. С оглед на това, съдът намира, че искът е допустим. Обстоятелство, което не се оспорва и от ответника

в неговия писмен отговор по делото.

Разгледана по същество исквата молба се явява частично основателна.

Разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС урежда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. Чл. 3 ЗИНЗС пък от своя страна постановява забрана осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, като ал. 2 неизчерпателно изброява хипотезите, при които тази забрана ще бъде нарушена.

Съгласно чл.3, ал.2 от ЗИНЗС липсата на достатъчна жилищна площ, която да е осигурена на лишените от свобода, е в нарушение на забраната по чл. 3, ал. 1 от закона. Нарушението на тази материалноправна разпоредба безспорно навежда на извода, че от страна на затворническата администрация е налице незаконосъобразно действие (поставянето на лишения от свобода в помещение с недостатъчна жилищна площ) и бездействие (неизвеждането му впоследствие от това помещение, дори и при представени жалби от последния в тази насока), с които това нарушение е осъществено.

За да бъде ангажирана отговорността на държавата за вреди по смисъла на чл. 284 ЗИНЗС, следва да е безспорно доказано по делото кумулативното наличие на няколко отделни елемента: 1) незаконосъобразно действие или бездействие от страна на държавен орган или длъжностно лице; 2) настъпването на неимуществена вреда и 3) пряка причинно-следствена връзка между незаконосъобразното действие или бездействие и настъпилата вреда.

С оглед събраните по делото доказателства, съдът счита, че първият елемент от фактическия състав е налице. В хода на делото се събраха противоречиви данни за рамера на спалното помещение, в което е бил настанен ищецът – според докладната записка на ИСДВР, то е с площ от 86 кв. м., докато според свидетеля Й. помещението е около 60-70 кв.м. Същевременно твърденията на ищец, отчасти потвърдени от свидетеля са, че в него са били настанявани в дадени периоди 28 лица наведнъж, колкото и легла има според свидетеля – 28, а според докладната записка 21. Това се равнява на около 3 кв. м. жилищна площ, които са на разположение на всеки лишен от свобода и то ако приемем, че помещението е колкото твърди ответникът в докладната записка на неговия служител – 86 кв.м., а не както описва свидетеля 60-70 кв.м. С допускането на това, затворническата администрация е нарушила разпоредбата на чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС, която задължава на лишените от свобода да се осигурява минимум от 4 кв. м. жилищна площ в спалните помещения. Така, отчитайки чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, според която разпоредба поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража се изразява и в липса на достатъчно жилищна площ, съдът намира, че спрямо ищеца е налице нарушение на забраната на чл. 3, ал. 1 от закона за подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. В делото Н. и други срещу България в мотивите си ЕСПЧ изтъква, че при оценката на наличното пространство трябва да се вземе предвид пространството, заемано от мебели и обзавеждане в килията. От събраните по делото доказателства се установява, че наред с 28-те легла в килията има и други мебели и обзавеждане. Това обстоятелство също навежда на извода, че на лишения от свобода не е осигурена необходимата за свободно движение и изискуема от закона жилищна площ.

По отношение на втория елемент от фактическия състав – настъпването на

неимуществени вреди, съдът счита, че този елемент също е налице и се установява безспорно в настоящото производство. В чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС оборимата презумпция е, че настъпването на неимуществени вреди от осъществяването на нарушения по чл. 3 ЗИНЗС се предполага до доказване на противното. В хода на делото обаче тази презумпция не е оборена от ответната страна. Представеното експресно психологическо заключение от 28.06.2021г., изготвено от инспектор-психолог В. С. според ответника оборвало презумпцията на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС, тъй като от последното ставало ясно, че за лишения от свобода не се констатирало изтърпяването на негативни емоции вследствие на престоя му в Затвора. Съдът намира, че това психологическо заключение се явява недостатъчно, за да се направи извод, че ищецът изобщо не е търпял неимуществени вреди вследствие пребиваване на недостатъчна жилищна площ в спалното помещение, където е пребивавал. Макар то да констатира липсата на стрес и ниско ниво на тревожност към момента на провеждането на психологическото изследване, конкретният преглед от инспектор-психолог не дава оценка за емоционалните преживяванията на ищеца при престоя му в 8 група, а е ориентирано към това да даде сведения за личностното и психическо състояние на лицето по принцип, като негов профил. Неимуществените вреди като преживени болки и страдания са субективно преживяване, което не е необходимо задължително да има външни прояви, още повече такива, които да са налице във всеки един момент, включително и към момента на провеждане на изследването. Правата на осъдените и задържаните под стража, регламентирани в чл. 3 ЗИНЗС, са основни човешки права и тяхното нарушаване е твърде вероятно да доведе изтърпяването на неимуществени вреди. Именно и поради тази причина законодателят е установил презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС и не е необходимо лицето, чийто права са накърнени да трябва да доказва настъпването им. В конкретния случай обаче заключение за наличието им може да се направи не само заради фактическото нарушаване на забраната по чл. 3 ЗИНЗС с пренаселеност на помещенията спрямо квадратурата им, а и от това, че по време на престоя си ищецът е навеждал и писмени оплаквания пред затворническата администрация именно в тази насока. Видно от доказателствата по делото лишеният от свобода е представял жалби, в които се е оплаквал от условията в спалното помещение и най-вече от пренаселеността в него.

Предвид изложените обстоятелства, съдът счита, че презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС не е оборена, напротив – събраните по делото доказателства са достатъчни, за да се направи извод за наличието и на втория елемент от фактическия състав за отговорността на държавата за вреди. Последните се намират и в пряка причинно-следствена връзка с незаконосъобразните действия и бездействия от страна на ГДИН за неосигуряването на достатъчна жилищна площ на лишения от свобода.

В исковата си молба ищецът навежда оплаквания и за хигиенните условия в спалното помещение. Обосновава се бездействие на затворническата администрация и в това отношение, което също е довело до причиняването на неимуществени вреди. Тези оплаквания обаче се явяват неоснователни. Съгласно разпоредбата на чл. 21, ал. 2 от Правилника за приложение на ЗИНЗС лишените от свобода са длъжни да спазват реда и хигиената в спалните помещения. Тоест поддържането на добри хигиенни условия е вменено от законодателя като задължение за обитателите на помещенията, а не за затворническата администрация. Задълженията на затвора като държавен орган в това отношение се изразяват в това да предостави условия на лишените от свобода сами да почистват обитаваните от тях помещения и да следи впоследствие за това. Според

събраните писмени и гласни доказателства по делото, това задължение е изпълнявано от затворническата администрация като са осигурявани всички необходими материали . Поради това не може да се приемат твърденията на ищеца за наличието на незаконосъобразно бездействие от страна на ГДИН.

Като неоснователни следва да се отхвърлят и оплакванията на лишения от свобода относно нарушаването на правата му по чл. 34 КРБ и чл. 86, ал. 3 ЗИНЗС. Представените по делото доказателства се явяват недостатъчни, така че да се направи безспорен извод за наличието на подобно незаконсъобразно действие от страна на ГДИН, всъщност такива не са представени, само твърденията в исковата молба. От своя страна ответникът представя извлечение от регистър, в който няма данни за такива писма. По отношение на възражението за извършено престъпление по чл. 171, ал. 1 от Наказателния кодекс ищецът разполага с възможност да отправи съответния сигнал директно до органите на Прокуратурата, а по настоящото производство такива конкретни данни не се събраха.

Въпреки това, предвид гореизложеното, настоящият състав на съда намира, че част от твърденията, наведени в исковата молба, са основателни и следва да бъде ангажирана отговорността на ГДИН, като юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, за причинени неимуществени вреди, вследствие на незаконосъобразни действия и бездействия от нейна страна. С последните не са съобразени изискванията, които разпоредбата на чл. 43, ал. 3 ЗИНЗС и съответно е нарушена забраната на чл. 3 ЗИНЗС като не е осигурена достатъчна жилищна площ на лишения от свобода.

С предявената искова молба от съда се иска присъждането на обезщетение в размер на 3000лв за претърпените вреди за периода от 30.05.2021г. до 29.06.2021г. Размерът на обезщетението се преценява за всеки конкретен случай като съгласно нормата на чл. 52 ЗЗД обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост., прекаран в пенитенциарното заведение. Ищецът е прекарал в спално помещение 2А общо 30 дни. Следва да се има предвид и че данните не са за постоянна пренаселеност и неосигуряване на достатъчно жилищна площ непрекъснато за целия този период, състоянието е динамично. Поради това съдът намира за справедливо обезщетение в размер на 250 лв. В останалата част за размера над 250 лв. до пълния предявен размер от 3000 лв. и за наведените основания относно нарушения за хигиената и кореспонденцията искът е недоказан. за периода от 30.05.2021г. до 29.06.2021г.

Воден от гореизложеното и на основание чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС Административен съд – София-град, Първо отделение, 6-ти състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” да заплати на И. Й. П. с ЕГН [ЕГН] обезщетение за неимуществени вреди в размер на 250 лв. (двеста и петдесет лева), вследствие неосигуряване на минимална жилищна площ в спално помещение 2 А, на територията на 8 група, Затвора С. за периода от 30.05.2021г. до 29.06.2021г. и **ОТХВЪРЛЯ** иска в останалата му

част за размера над 250 лв. до 3000 лв. и на останалите предявени основания, отнасящи се до хигиената в помещенията и кореспонденцията. Решението може да се обжалва пред тричленен съдебен състав на АССГ в 14 дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: